

CUPRINS

DREPT CIVIL ȘI DREPT PROCESUAL CIVIL

CONTRACTUL DE ÎNTREȚINERE. SCURTE CONSIDERAȚII CU PRIVIRE LA CARACTERELE OBLIGAȚIEI DE ÎNTREȚINERE Oana-Lavinia Borș	15
FORMELE RECURSULUI ÎN PROCESUL CIVIL Laura Cristina Carcia	29
CONVENȚIA DE ARBITRAJ – PRINCIPALĂ PREMISĂ PENTRU VALORIFICAREA INSTITUȚIEI ARBITRAJULUI Valeriu Cernei	41
MAI ESTE NECESARĂ, ÎN PREZENT, MOTIVAREA HOTĂRÂRIILOR JUDECĂTOREȘTI? Radu Ciobanu	50
DISPOZIȚII DE <i>FAVOR CONTRACTUS</i> EXISTENTE ÎN MATERIA CONDIȚIEI DE VALIDITATE A OBIECTULUI Ionuț-Florin Cofaru	59
THE ATTRIBUTIONS OF THE FAMILY COUNCIL Mihai-Adrian Damian	66
THE FUTURE OF THE MARRIAGE – THE MARRIAGE OF THE FUTURE Alexandra Viktória Deli.....	75
OBSERVAȚII PRIVIND ADAPTAREA CONTRACTULUI AFECTAT DE EROARE CA VICIU DE CONSIMȚĂMÂNT Maximilian-Andrei Druță.....	82
DESFIINȚAREA UNUI ÎNSCRIS (ART. 549 ¹ C. pr. pen.) – CAZ DE NULITATE ABSOLUTĂ SAU SANȚIUNE DE SINE STĂTĂTOARE? Mircea Dub	95
CORELAȚIA DINTRE RĂSPUNDEREA DELICTUALĂ ȘI RĂSPUNDEREA CONTRACTUALĂ Ana-Maria Gaspar	100
CONSIDERAȚII GENERALE PRIVIND LOCUL EXECUTĂRII PRIN ECHIVALENT ÎNTRE REMEDIILE NEEEXECUTĂRII CONTRACTULUI Raluca-Clarisa Gligor.....	109
DE CE MOTIVĂM Andrei Lăcătușu.....	121

ASPECTE TEORETICE ȘI PRACTICE PRIVIND DONAȚIA CU SARCINA ÎNTREȚINERII Irina-Maria Lăpădat	132
CONTESTAȚIA LA EXECUTARE, SCURTE CONSIDERAȚII ÎN RAPORT DE PRESCRIPTIA DREPTULUI DE A OBȚINE EXECUTAREA Silită Cătălin Lungănașu	142
CONVENȚIA ARBITRALĂ ÎN REGLEMENTAREA NAȚIONALĂ Raul Miron	156
NEDEMNITATEA SUCCESORALĂ ȘI CERINȚA CONDAMNĂRII PENALE ÎN DREPTUL CIVIL ROMÂN ȘI SCOȚIAN Anthony Murphy	165
REVIZUIREA ÎNTEMEIATĂ PE DISPOZIȚIILE ART. 509 ALIN. (1) PCT. 8 COD PROCEDURĂ CIVILĂ Beatrix-Yvonne-Vesna Piess-Malimarcov	172
PRONUNȚAREA UNEI HOTĂRÂRI JUDECĂTOREȘTI CARE SĂ ȚINĂ LOC DE CONTRACT AUTENTIC ÎN CAZUL PROMISIUNII DE VÂNZARE-CUMPĂRARE A TERENURILOR Ioana Ancuța Popoviciu.....	184
ACȚIUNEA ÎN ANULAREA CONTRACTULUI ÎNCHEIAT CU ÎNCĂLCAREA CLAUZEI DE INALIENABILITATE CONVENȚIONALĂ Mihaela Prăjanu (Durnescu).....	196
ÎNSCRISUL PE SUPORT INFORMATIC Andrei Rusu.....	206
ÎNSTRĂINAREA DREPTULUI LA RECONSTITUIREA PROPRIETĂȚII Mădălina Sauca.....	220
NEW TENDENCIES IN THE HUNGARIAN CASE LAW REGARDING THE MANIFESTATION AND PECUNIARY VALUE OF PERSONALITY RIGHTS Márton Schultz	232
QUESTIONS ABOUT THE PRINCIPLE OF CONCENTRATION OF PROCEEDINGS Kristóf Szivós.....	242
CONSIDERAȚII JURIDICE PRIVIND DREPTURILE PACIENȚILOR Alina Tănase	251
EXERCITAREA ÎN COMUN A AUTORITĂȚII PĂRINTEȘTI DE CĂTRE AMBII PĂRINȚI ÎN CADRUL CĂSĂTORIEI Alexandra Cristina Todoran.....	259
O ANALIZĂ A STATUTULUI IMOBILIAR AL LOCUINȚEI FAMILIEI ȘI A OPERAȚIUNILOR JURIDICE CU PRIVIRE LA ACEASTA Alexandru Radu Togan	269

DREPTUL AFACERILOR

MINIMALISMUL CONTRACTUAL: O (RE)ABORDARE A DREPTULUI CONTRACTELOR ÎN AFACERI. PRIVIRE DINSPRE DREPTUL ROMÂNESC Astrid Maria Bolea	285
ACȚIUNILE COLECTIVE ÎN MATERIA CLAUZELOR ABUZIVE ÎN CONTRACTELE DE CREDIT BANCAR: DRUMUL SPRE EFICIENȚĂ Adrian Daniel Buz	296
LIMITĂRI JURIDICE ALE MIXULUI DE MARKETING ÎN CAZUL CREDITELOR PENTRU CONSUM Bogdan Ciorogariu	310
ANTIMONOPOLY LEGISLATION IN EUROPE (NON-EU) Cristina (Gherman) Iuhas	318
PREVEDERI DE DREPT COMUN APLICABILE ÎN MATERIA RĂSPUNDERII ASOCIAȚILOR PENTRU DATORIILE UNEI SOCIETĂȚI COMERCIALE. ANALIZĂ TEORETICĂ ȘI JURISPRUDENȚIALĂ Cristina-Alexandra Mihalache (Simon)	323
DIFICULTĂȚI ÎN DESCHIDEREA PROCEDURII INSOLVENȚEI LA CEREREA DEBITORULUI ÎN LUMINA MODIFICĂRILOR LEGII NR. 85/2014 PRIN O.U.G. NR. 88/2018 Zoltan Nemeth	337
PROCEDURA INSOLVENȚEI – PROBLEMA INTERPRETĂRII TEXTELOR CARE GUVERNEAZĂ CURSUL TERMENULUI DE PRESCRIȚIE A DREPTULUI PENTRU PROMOVAREA ACȚIUNII ÎN ACOPERIREA PASIVULUI Lucian-Constantin Nițuleasa	345
ECONOMIC ASPECTS OF PREVENTION FROM WORK-RELATED INJURIES AND OCCUPATIONAL DISEASES. PRECONDITIONS AND OBSTACLES FOR AN ADEQUATE INCENTIVE POLITICS IN THE REPUBLIC OF SERBIA Mila Petrović	352
SUBSTITUIREA ADMINISTRATORULUI SOCIETĂȚII Mariana-Denisa Pîrvu	361
CLAUZA „RULETA RUSEASCĂ” ÎN CONVENȚIILE EXTRASTATUTARE Carmen Andreea Purcea Rezeanu	365
LOUIS VUITTON AS A BULLY BRAND Šárka Šilhánková	372

DREPT CONSTITUȚIONAL ȘI DREPT ADMINISTRATIV

PRINCIPII ALE CONTENCIOSULUI ADMINISTRATIV IZVORÂTE DIN JURISPRUDENȚA CURȚII DE JUSTIȚIE A UNIUNII EUROPENE

Sonia Bianca Blaj 381

ACTE ASOCIATE ACTELOR ADMINISTRATIVE, VOINȚĂ JURIDICĂ UNILATERALĂ ÎN CADRUL MECANISMULUI DECIZIONAL ADMINISTRATIV

Dumitru Ștefan Coman 393

CONDIȚIILE ȘI TERMENELE DE INTRODUCERE A CERERII DE CHEMARE ÎN JUDECATĂ ÎN PROCEDURA CONTENCIOSULUI ADMINISTRATIV

Radu Cezar Crețu 397

ASPECTE ARGUMENTATIVE ȘI LEGISLATIVE PRIVIND DOMENIUL PUBLIC AL STATULUI ȘI AL UNITĂȚILOR ADMINISTRATIV-TERITORIALE

Crina Alina De Smet 403

CONSIDERAȚII PRIVIND INFLAȚIA NORMATIVĂ: CAUZE ȘI CONSECINȚE ASUPRA DREPTURILOR ȘI LIBERTĂȚILOR PERSOANEI

Isabela-Mihaela Dihoru 410

CONSIDERAȚII PRIVIND MOMENTUL DIN CARE DECIZIILE DE NECONSTITUȚIONALITATE ALE CURȚII CONSTITUȚIONALE AR TREBUI SĂ PRODUCĂ OBLIGAȚII PENTRU LEGIUIITOR

Stancu-Cătălin Dincă 416

AVOCATUL POPORULUI – O ABORDARE PROACTIVĂ A APĂRĂRII DREPTURILOR FUNDAMENTALE ALE OMULUI (DE LA BUNA ADMINISTRARE, LA BINELE PUBLIC)

Violeta Ilie (Niculescu) 427

REGLENTAREA RETRAGERII UNOR AUTORIZAȚII ADMINISTRATIVE ÎN ROMÂNIA

Alexandru Ilin 435

RĂSPUNDEREA MAGISTRAȚILOR ȘI RISCUL ÎN ACTIVITATEA JUDICIARĂ

George Marius Mara, Radu I. Motica 448

LIBERTATEA CONTRACTUALĂ ȘI MODIFICAREA CONTRACTULUI DE ACHIZIȚIE PUBLICĂ

Radu-Ștefan Odangiu 460

REGIUNEA ÎN DREPTUL ROMÂNESC – EVOLUȚIE ISTORICĂ ȘI PERSPECTIVE DE VIITOR

Iasmina Petronela Rada 473

CONSIDERAȚII PRIVIND NATURA JURIDICĂ A TERMENULUI DE 30 DE ZILE PREVĂZUT DE ART. 85 ALIN. (1) DIN LEGEA NR. 188/1999 PRIVIND STATUTUL FUNCȚIONARILOR PUBLICI

Ovidiu Toader 479

METHODS OF GAINING THE PUBLIC PROPERTY RIGHT. THE LEGAL NATURE OF THE PUBLIC PROCUREMENT CONTRACT Ionela Alina Zorzoană	492
STATUL DE DREPT ȘI DELEGAREA LEGISLATIVĂ Maria Ramona Zuică	502
DREPT PENAL ȘI DREPT PROCESUAL PENAL	
PREVALENȚA „CAUZELOR JUSTIFICATIVE SPECIALE” ASUPRA PROTECȚIEI DREPTURILOR ȘI LIBERTĂȚILOR FUNDAMENTALE ALE PERSOANEI ÎN CAZUL INFRAȚIUNII DE VIOLARE A SECRETULUI CORESPONDENȚEI Andreea-Claudia Agapie (Păun)	513
ASPECTE PRACTICE PRIVIND SUBIECTUL ACTIV AL INFRAȚIUNII DE „NEDENUNȚARE” Georgeta-Raluca Ancuța (Budiană)	520
RISCURILE NECUNOAȘTERII: GRANIȚA DINTRE EROAREA NEIMPUTABILĂ, DUBIUL ȘI IGNORANȚA Bianca-Codruța Băra	526
INFRAȚIUNILE DE EVAZIUNE FISCALĂ: SUBIECT ACTIV GENERAL SAU SPECIAL? Oana Bugnar	536
PREOCUPĂRI ALE SOCIETĂȚII NAȚIONALE ȘI INTERNAȚIONALE PENTRU PREVENIREA ȘI COMBATAREA INFRAȚIUNII PRIVIND ACCESUL ILEGAL LA INFORMAȚIA COMPUTERIZATĂ Maria Busuioc	548
EXCLUDEREA PROBELOR – GARANȚIE A RESPECTĂRII PRINCIPIILOR LEGALITĂȚII ȘI LOIALITĂȚII ADMINISTRĂRII PROBELOR Iulia Cristina Casap	557
PRIVIRI ȘTIINȚIFICE ASUPRA EXPERTIZEI JUDICIARE ȘI EXPERTULUI JUDICIAR Olga Cataraga	569
COMPETENȚA ORGANELOR DE URMĂRIRE PENALĂ Fănică Cercele	579
DISTINCȚIA ÎNTRE COOPERAREA LA AUTOPUNEREA ÎN PERICOL CU INTENȚIE ȘI PUNEREA ÎN PERICOL A UNUI TERȚ ACCEPTATĂ DE ACESTA Ioana Curt	589
MĂSURILE ASIGURATORII ÎN PROCESUL PENAL.ASPECTE DE NOUȚATE ȘI PROBLEME PRACTICE Eugen Cristian Grigorie	604
IZVOARELE POZIȚIEI DE GARANT ÎN PERSPECTIVA DOCTRINEI ROMÂNE DE DREPT PENAL Cristina Nicorici	615

PRACTICA DISCIPLINARĂ ÎN APLICAREA SANCTIUNILOR PERSOANELOR PRIVATE DE LIBERTATE Simona Cireșica Opreșan (Nedelcu)	621
RECIDIVA – PERSPECTIVĂ CRITICĂ Andrada Pascu	635
DREPTUL LA ASISTENȚĂ JURIDICĂ – DE LA EGALITATE DE ARME LA O APĂRARE EFECTIVĂ Alexandrina-Mirela Perian	640
ASPECTE PRIVIND BANCROTA FRAUDULOASĂ DIN PERSPECTIVA FRAUDEI Lavinia Pricină-Bobeică	654
SPĂLAREA PRODUSULUI INFRAȚIONAL PROVENIT DIN PROPRIA FAPTĂ, ÎNTRE INCRIMINARE ȘI IMPUNITATE Adrian-Ioan Stan	660
PERCHEZIȚIA INFORMATICĂ. NOȚIUNI DE BAZĂ George Zlati	679
DREPT INTERNAȚIONAL PUBLIC ȘI DREPT EUROPEAN	
„DIES AD QUEM” - O INTERPRETARE TELEOLOGICĂ A DREPTULUI LA JUDECAREA CAUZELOR ÎNTR-UN TERMEN REZONABIL Alfred Çerepi	695
DESTROYING A GROUP'S CULTURAL HERITAGE: IS THERE A CRIME OF CULTURAL GENOCIDE? Viorel Chiricioiu	705
STATUTUL COMBATANȚILOR, AL PRIZONIERILOR DE RĂZBOI ȘI AL DEȚINUȚILOR RĂZBOIULUI ÎMPOTRIVA TERORISMULUI Teodor Ioan Coman	718
DREPTUL LA ASISTENȚĂ JURIDICĂ GRATUITĂ – STANDARDUL DE PROTECȚIE CONVENȚIONAL ȘI LEGISLAȚIA INTERNĂ Mihai Guran	724
IMMIGRATION WAVES TO EUROPE: IMMIGRANTS IN THE NORTH-WESTERN EUROPE AND INTEGRATION POLICIES Tugce Kilic	737
INTERNATIONAL LEGAL ASPECTS OF (AFRICAN) ELEPHANT AND IVORY TRADE Kristian Kovač	749
CENTRALIZARE POLITICO-JURIDICĂ ÎN SISTEMUL INTERNAȚIONAL DE DREPT Tabita Monica Maftai	762

DREPTUL COPILULUI LA LIBERTATEA RELIGIOASĂ	
Emil Moise	772
RĂSPUNDEREA STATULUI PENTRU PREJUDICIILE CAUZATE PARTICULARILOR PRIN ÎNCĂLCĂRI ALE DREPTULUI UNIUNII EUROPENE ȘI JURISPRUDENȚA INSTANȚELOR DIN STATELE MEMBRE	
Mihaela Nicola	785
NECESITATEA UNEI CURȚI PENALE INTERNAȚIONALE ÎMPOTRIVA TERORISMULUI	
Daniela Simona Orza.....	794
RAPE AS AN INTERNATIONAL CRIME: BETWEEN JUSTICE AND REALITY, WITH REFERENCE TO THE CASE-LAW OF THE AD HOC TRIBUNAL FOR THE FORMER YUGOSLAVIA AND RWANDA AND THE INTERNATIONAL CRIMINAL COURT	
Nikola Paunović	804
THE STATE OF FREEDOM OF RELIGION IN THE 21ST CENTURY WITH A FOCUS ON FALLACIES	
Gina Sebok	817
DESPRE PROCESUL ECHITABIL	
Bianca Mirabela Șerb	825

CONTRACTUL DE ÎNTREȚINERE.

SCURTE CONSIDERAȚII CU PRIVIRE LA CARACTERELE OBLIGAȚIEI DE ÎNTREȚINERE

drd. Oana-Lavinia Borș
Universitatea de Vest din Timișoara
Facultatea de Drept
Conducător științific de doctorat: prof. univ. dr. Florin Moțiu

Abstract

The maintenance contract is one of the „old” novelties brought by the new Civil Code, the first regulated as general in the Romanian legislation, although its existence was recognized long before its legislative consecration, both by jurisprudence and by the specialty literature.

The main point of interest in the architecture of the maintenance contract is the obligation or, more accurately, the maintenance activity. This obligation appears to be the main duty of the maintainer and consists of a complex of positive benefits which fall within the category of obligations to make, performances whose purpose is to ensure the physical and psychological comfort of the caretaker.

Maintenance activity incorporates a number of its own characteristics, which differentiate it and give it its own identity to other types of contracts, named or unnamed. The main features of the maintenance are: random character, irrevocable character, intuitu personae nature, lasting character, successive character, or the fact that maintenance is an obligation that is performed only in nature.

The content of this obligation is also composed of a specific content, individualized by the food composition (food, medicine, housekeeping, housing), and, on the other hand, from an abstract content given by the performances for each of the own needs of the maintained.

As a consequence, the maintenance obligation is, through all its features and components, one of the most complex and interesting obligations in the legal space of civil contracts.

Keywords: maintenance contract, obligation, maintenance activity, features of the maintenance.

Rezumat

Contractul de întreținere reprezintă una dintre „vechile” noutăți aduse de către Noul Cod civil, fiind pentru prima oară reglementat cu titlu general în legislația românească, deși existența sa a fost recunoscută cu mult înainte de consacrarea sa legislativă, atât pe cale jurisprudențială cât și de literatura de specialitate.

Principalul punct de interes în arhitectura contractului de întreținere este reprezentat de obligația, sau, mai corect spus, de activitatea de întreținere. Această obligație se înfățișează ca fiind principala îndatorire a întreținătorului și constă într-un complex de prestații pozitive care se încadrează în categoria obligațiilor de a face, prestații a căror finalitate este asigurarea confortului fizic și psihic al întreținutului.

Activitatea de întreținere înglobează o serie de caracteristici proprii, care o diferențiază și îi conferă o identitate proprie față de alte tipuri de contracte, numite sau nenumite. Principalele caracteristici ale obligației de întreținere sunt: caracterul aleatoriu, caracterul irevocabil, caracterul intuitu personae, caracterul de durată, caracterul succesiv sau faptul că întreținerea este o obligație care se execută numai în natură.

De asemenea, conținutul acestei obligații este alcătuit pe de o parte dintr-un conținut concret, individualizat de componența alimentară (alimente, medicamente, menaj, asigurarea unei locuințe), iar pe de altă parte dintr-un conținut abstract, dat de prestațiile aferente nevoilor proprii ale fiecărui întreținut.

În consecință, obligația de întreținere este, prin ansamblul trăsăturilor și componentelor sale, una dintre cele mai complexe și interesante obligații din spațiul juridic al contractelor civile.

Cuvinte-cheie: *contractul de întreținere, obligația de întreținere, activitatea de întreținere, caracteristicile contractului de întreținere.*

1. Introducere

Anul 2009 marchează un moment de maximă importanță în spațiul juridic românesc: adoptarea Noului Cod civil. Apariția unei astfel de codificări, era un demers deopotrivă necesar și dificil, care s-a realizat atât în urma repetatelor solicitări din partea corpurilor profesionale de specialitate, care resimțeau în activitatea desfășurată zi de zi o discrepanță tot mai acută între problemele practice și soluțiile legale, discrepanță care fără doar și poate, își avea sursa în vârsta deja foarte înaintată a vechii legi (Codul civil Cuza din 1864), dar și din nevoia de aliniere la reformele recente din spațiul juridic european.

Noul Cod civil a adus în peisajul juridic românesc o serie de instituții noi, dintre care enumerăm cu titlu exemplificativ: instituția administrării bunului altuia¹, instituția fiduciei², dreptul de superfic³. Printre aceste noutăți legislative, legiuitorul român a hotărât să valideze și anumite instituții consacrate și dezvoltate de jurisprudența și doctrina internă, precum contractul de întreținere⁴.

Trecerea de la caracterul nenumit la statutul de contract numit al întreținerii a fost impusă de situațiile din ce în ce mai numeroase, în care instanțele judecătorești au fost investite să se pronunțe asupra unor astfel de acte juridice⁵. Totodată, apetența din ce în ce mai ridicată pentru încheierea unor astfel de contracte a determinat autoritatea legiuitoare să îi acorde o privire specială și să concluzioneze, că este necesară reglementarea specifică a contractului.

În ceea ce privește conținutul normelor legale, sursa de inspirație a legiuitorului a fost încă o dată practica judiciară⁶. Fiind deja investite cu soluționarea unor litigii care derivau din astfel de contracte, jurisprudența a reușit, până la legiferare, să contureze un regim juridic solid. În acest context, instanțele au statuat în diverse rânduri, cu privire la condițiile în care poate fi încheiat un astfel de contract⁷, la conținutul obligației de întreținere⁸, la particularitățile contractului de întreținere și la elementele de diferențiere față de alte contracte translativ de proprietate, precum și asupra modului în care acest contract încetează și modalitatea de desocotire dintre părți.

Cea de-a doua sursă de inspirație în materia contractului de întreținere a fost dată de literatura de specialitate. Chiar dacă sub vechea reglementare nu exista un regim juridic concret care putea fi analizat, întreținerea a făcut obiectul cercetării de specialitate a mai multor autori renumiți⁹.

¹ Reglementată de art. 792-857 NCC.

² Reglementată de art. 773-791 NCC.

³ Reglementat de art. 693-702 NCC.

⁴ Contractul de întreținere este pentru prima dată reglementat expres de legea română în art. 2.254-2.263 NCC.

⁵ Cea mai des întâlnită situație în practica aferentă Codului Civil 1864 viza situația contractului de „uzufruct cu clauză de întreținere”. Această denumire este folosită din nefericire și în multe dintre contractele încheiate după apariția Noului Cod civil – a se vedea, în acest sens, C.Ap. Timișoara, dec. nr. 2261 din 2012, disponibilă pe www.jurisprudenta.com.

⁶ A se vedea în acest sens F. Moșiu, *Contractele speciale. Curs universitar*, ed. a VII-a revăzută și adăugită, Ed. Universul Juridic, București, 2017, p. 350.

⁷ I.C.C.J., s. civ. și de prop. int., dec. nr. 6943 din 2004, disponibilă pe www.scj.ro; C.Ap. Iași, dec. civ. nr. 636 din 28.04.1999, disponibilă pe www.Rolii.ro.

⁸ I.C.C.J., s. civ. și de prop. int., dec. nr. 3393/2004, disponibilă pe www.scj.ro; C.Ap. București, s. a IX-a civ. și de prop. int., dec. civ. nr. 263/R din 24.11.2005, publicată în *Pandectele Române*, nr. 1 din 2006.

⁹ Amintim cu titlu de exemplu două definiții propuse de autori consacrați înainte de intrarea în vigoare a Codului civil: „prin contractul de întreținere trebuie să înțelegem acel contract prin care una dintre părți înstrăinează un bun sau plătește o sumă de bani (capital), iar cealaltă parte se obligă să îi asigure întreținerea în natură (de regulă hrană, îmbrăcăminte, îngrijiri medicale etc.) pe timpul vieții acesteia, iar după moarte să o înmormânteze” (Fr. Deak, *Tratat de drept civil*, vol. IV, Ed. Universul Juridic, București, 2006, p. 456); „întreținerea reprezintă acea operațiune juridică prin care una dintre părți, numită întreținut, transmite unul sau mai multe bunuri individual determinate sau o sumă de bani (ori bunuri și bani) unei alte persoane, numită întreținător, care se obligă să presteze întreținere fie întreținutului, fie unei alte persoane, numită beneficiar al întreținerii, până la data decesului acestuia sau pe o perioadă de timp determinată” (E. Safta-Romano, *Contracte civile*, vol. II, Ed. Graphix, Iași, 1993, p. 109).

De lege lata, operațiunea juridică în discuție beneficiază atât de o nomenclatură proprie, cât și de un conținut normativ propriu (art. 2.254-2.263 C. civ.), aspecte care o încadrează în categoria convențiilor numite¹⁰. În concordanță cu dreptul pozitiv, întreținerea are un caracter complex, cu multiple valențe, atât în sectorul social, cât și în cel economic și juridic. De altfel, astfel cum vom descoperi ulterior, condițiile de valabilitate ale contractului de întreținere și întregul regim juridic aplicabil sunt influențate cu precădere de perspectiva din care este abordat acest contract: perspectiva sa socială sau perspectiva sa economică.

În opinia noastră, avansată cu titlu preliminar, având în vedere stadiul incipient al cercetării, contractul de întreținere are un caracter preponderent social, scopul său economic nefiind în măsură să înlăture acest caracter. În acest sens, opinăm că sunt relevante și dispozițiile Legii nr. 17/2000 privind asistența socială a persoanelor vârstnice¹¹, care instituie modalități suplimentare de verificare a consimțământului viitorilor întreținuți la încheierea unui astfel de contract, precum și o serie de verificări cu privire la necesitatea și modalitatea de executare a acestui contract.

Odată încheiat în mod valabil, contractul de întreținere dă naștere mai multor drepturi și obligații pentru fiecare dintre părți. În acest sens, spunem că întreținerea este un act juridic sinalagmatic. Dintre efectele contractului de întreținere, cea mai importantă este obligația de întreținere. Această obligație surprinde însăși esența contractului și totodată reprezintă cea mai importantă îndatorire pusă în sarcina întreținătorului. În această lucrare, ne propunem să realizăm o analiză succintă a obligației de întreținere prin raportare la normele legale aplicabile. În acest sens, vom analiza modul de constituire a obligației de întreținere, caracterele juridice ale acestei obligații și conținutul obligației de întreținere.

În ceea ce privește terminologia aleasă, vom alterna noțiunile de „obligație” și „activitate” de întreținere, prin prisma faptului că obligația de întreținere este în realitate un cumul de prestații, deci o activitate.

2. Obligația de întreținere – aspecte generale

Obligația de întreținere reprezintă însăși esența contractului de întreținere, fiind reglementată cu titlu general de art. 2.254 alin. (1) Cod civil: *„Prin contractul de întreținere o parte se obligă să efectueze în folosul celeilalte părți sau al unui terț prestațiile necesare întreținerii și îngrijirii pentru o anumită durată.”* Această obligație reprezintă chiar obiectul contractului din perspectiva întreținătorului.

Ulterior definirii legale, obligația de întreținere detaliată de către legiuitor în cuprinsul art. 2.257 C. civ., prevede următoarele:

„(1) Debitorul întreținerii datorează creditorului prestații stabilite în mod echitabil ținându-se seama de valoarea capitalului și de condiția socială anterioară a creditorului.

(2) Debitorul este obligat în special să asigure creditorului hrană, îmbrăcăminte, încălțăminte, menaj, precum și folosința unei locuințe corespunzătoare. Întreținerea cuprinde, de asemenea, îngrijirile și cheltuielile necesare în caz de boală.

(3) În cazul în care întreținerea are caracter viager sau atunci când creditorul decedează în cursul duratei contractului, debitorul are obligația să îl înmormânteze.

¹⁰ Pentru un studiu aprofundat în ceea ce privește trăsăturile contractelor, a se vedea M. Nicolae, *Dreptul comun al contractelor nenumite*, în L. Bercea (ed.), *Contracte nenumite în afaceri*, Ed. Universul Juridic, București, 2017, p. 15-32; iar în ceea ce privește existența întreținerii sub vechiul Cod civil, a se vedea A. Almășan, *Arhitectura contractelor nenumite: construcție și amenajare*, în L. Bercea (ed.), *Contracte nenumite în afaceri, op. cit.*, Ed. Universul Juridic, București, 2017, p. 32-39.

¹¹ Republicată în M. Of. nr. 157 din 06 martie 2007. Conform art. 31 alin. (1) din acest act normativ: *„autoritatea tutelară/Instanța de tutelă din unitatea administrativ-teritorială în care persoana vârstnică are domiciliul sau reședința are obligația de a acorda, la solicitarea acesteia, consiliere juridică gratuită în vederea încheierii contractelor de vânzare-cumpărare sau de donație ori în vederea constituirii de garanții mobiliare sau imobiliare, care au ca obiect bunurile mobile ori imobile ale persoanei vârstnice.”* De lege lata, apreciem că și în cazul contractelor de întreținere care au ca obiect transferul dreptului de proprietate asupra unui bun imobil al întreținutului aceste prevederi legale își găsesc aplicare ratio legis.

(4) *Întreținerea continuă a fi datorată în aceeași măsură chiar dacă, în cursul executării contractului, bunul care a constituit capitalul a pierit total sau parțial ori și-a diminuat valoarea, dintr-o cauză pentru care creditorul întreținerii nu este ținut să răspundă.*

(5) *Clauza prin care creditorul întreținerii se obligă la prestarea unor servicii este considerată nescrisă”.*

Ca natură juridică, obligația de întreținere este o obligație de a face¹², deoarece presupune un ansamblu de prestații de natură pozitivă, care nu se încadrează în noțiunea de „a da.” Astfel, debitorul întreținerii va fi ținut să presteze o activitate de întreținere, care se concretizează într-un cumul de prestații cu caracter pozitiv și care sunt destinate asigurării traiului și confortului creditorului întreținerii¹³. De la momentul executării contractului de întreținere de către întreținut, întreținătorul este îndatorat să îi asigure întreținerea chiar dacă bunul a pierit total sau parțial din motive care nu îi pot fi imputate întreținutului, deoarece suportă riscul producerii elementului aleatoriu¹⁴.

2.1. Constituirea obligației de întreținere

Din chiar definiția furnizată de lege, rezultă că obligația de întreținere are un caracter convențional, fiind stabilită prin act juridic¹⁵. În ceea ce privește tipul de act care poate fi izvor al obligației convenționale de întreținere, se impun a fi făcute o serie de precizări.

În primul rând, trebuie menționat faptul că reglementarea contractului de întreținere este o reglementare divizată. Astfel, regăsim un set de norme proprii contractului de întreținere, respectiv art. 2.254-2.263 C. civ. Mai apoi, regăsim un set de norme aplicabile de facto unor alte contracte, dar care prin jocul normei de trimitere cuprinse la art. 2.256 C. civ. devin *de jure* aplicabile și contractului de întreținere¹⁶. Un astfel de exemplu este norma cuprinsă la art. 2.243 alin. (1) C. civ., care este reglementată în cadrul contractului de rentă viageră și care prevede următoarele: *“(1) Renta viageră poate fi constituită cu titlu oneros, în schimbul unui capital de orice natură, sau cu titlu gratuit și este supusă, sub rezerva dispozițiilor capitolului de față, regulilor proprii ale actului juridic de constituire”.*

Astfel, prin raportare la norma de trimitere, putem concluziona în primă fază că întreținerea poate îmbrăca fie forma unui contract cu titlu oneros, caz în care dispozițiile speciale aplicabile se vor completa cu dispozițiile referitoare la obligații în general și ulterior cu cele aplicabile în materia contractului de vânzare¹⁷, în această ordine¹⁸, fie forma unei liberalități, situația în care dispozițiile speciale se vor

¹² În literatura de specialitate se apreciază că obligațiile se clasifică în funcție de obiectul lor, în obligații de a da, obligații de a face și obligații de a nu face. În acest sens, a se vedea L. Pop, I-F. Popa, S.I. Vidu, *Curs de drept civil. Obligațiile*, Ed. Universul Juridic, București, 2015, p. 270; I. Reghini, Ș. Diaconescu, P. Vasilescu, 67-68.

¹³ G-V. G. Beleniuc, *Contractul de întreținere*, Ed. Universul Juridic, București, 2019, p. 190.

¹⁴ L. Stănculescu, *Dreptul contractelor civile. Studiu de doctrină și jurisprudență*, ed. a 3-a, Ed. Hamangiu, București, 2017, p. 523.

¹⁵ În situația în care izvorul obligației de întreținere rezidă într-o altă sursă decât un act juridic, vom fi în prezența unei alte instituții juridice. Spre exemplu, dacă întreținerea izvorăște din lege, vom putea fi în situația unei obligații legale de întreținere.

¹⁶ În acest sens menționăm cu titlu de exemplu: renta viageră, contractul de vânzare, contractul de donație. În același sens, a se vedea R.I. Motica, F. Moțiu, *Contracte civile speciale. Teorie și practică judiciară*, Ed. Lumina Lex, București, 2000, pp. 244-245.

¹⁷ În opinia noastră, în ceea ce privește aplicabilitatea regulilor de la vânzare, trebuie să luăm în considerare prevederile art. 1.651 C. civ. care prevăd că: *„Dispozițiile prezentului capitol privind obligațiile vânzătorului se aplică, în mod corespunzător, obligațiilor înstrăinătorului în cazul oricărui alt contract având ca efect transmiterea unui drept, dacă din reglementările aplicabile acelui contract sau din cele referitoare la obligații în general nu rezultă contrariul.”* Prin urmare, dispozițiile din materia vânzării se aplică numai în ceea ce privește statutul juridic al întreținutului și al obligațiilor pe care acesta le are, nu și întreținătorului, chiar dacă activitatea de întreținere presupune și acte prin care se transferă proprietatea unor bunuri.

¹⁸ Pentru o opinie contrară, în sensul că în materia întreținerii se aplică în primul rând în completarea normelor speciale normele din materia contractului de vânzare și mai apoi reglementarea generală a obligațiilor, a se vedea V.G. Beleniuc, *op. cit.*, p. 93-97.

completa cu normele aplicabile obligațiilor în general, liberalităților în special și donațiilor în particular, în această ordine.

În al doilea rând, actul din care poate izvorî obligația convențională de întreținere poate fi un act care produce efecte între vii, *inter vivos*, sau care produce efecte după moarte, *mortis causa*. Astfel, întreținerea poate izvorî fie din contract, fie din act unilateral, precum testamentul. Posibilitatea de a institui o obligație de întreținere prin testament rezultă în mod indirect din faptul că *de lege lata* nu este obligatoriu, ca beneficiarul întreținerii să fie una și aceeași persoană cu partea care se obligă la contraprestația întreținerii. Astfel, beneficiarul întreținerii poate fi, fie partea creditoare din contract, fie un terț¹⁹. În această din ultimă ipoteză, întreținerea este constituită în baza mecanismului stipulației pentru altul. Mai mult, chiar legea stabilește că actul din care rezultă obligația de întreținere trebuie să îmbrace forma autentică, nu forma înscrisului notarial autentic²⁰.

Modalitatea de constituire a întreținerii este deosebit de importantă în ceea ce privește condițiile de valabilitate ale contractului, deoarece fiecare formă presupune condiții particulare proprii. Spre exemplu, în materie de capacitate, contractul de întreținere poate fi încheiat în mod valabil și de către minorul fără capacitate de exercițiu sau cu capacitate de exercițiu restrânsă, dacă este obținută în prealabil aprobarea reprezentantului/ocrotitorului legal, autorizarea instanței de tutelă și avizul consiliului de familie²¹. De cealaltă parte, dacă întreținerea este făcută cu titlu gratuit²², orice astfel de liberalitate făcută de minor, chiar încheiată prin reprezentant legal/cu acordul ocrotitorului legal și cu aprobarea instanței de tutelă, va fi lovită întotdeauna de nulitate relativă²³ pe motiv de incapacitate.

În al treilea rând, dat fiind caracterul voluntar al obligației de întreținere prevăzute la art. 2.254 C. civ., este necesar să distingem această obligație față de obligația legală de întreținere. Obligația de întreținere este reglementată de art. 513-534 C. civ. și este în principiu o obligație legală, o datorie morală, stabilită în sarcina anumitor categorii de persoane față de anumite persoane²⁴, cu care se regăsesc într-un anumit raport juridic și social special. Obligația convențională de întreținere nu trebuie prin urmare confundată cu obligația legală, cele două instituții fiind diferite. Cu toate acestea, în opinia noastră, prevederile obligației legale de întreținere pot fi folosite în ceea ce privește operațiunea de interpretare²⁵ a normelor care reglementează obligația convențională.

¹⁹ F. Moțiu, *op. cit.*, p. 350.

²⁰ Pentru distincția dintre formă autentică și înscris autentic, a se vedea G. Tița-Nicolaescu, *Condițiile de formă ale contractului în reglementarea noului Cod civil*, în *Revista Universul Juridic*, studiu publicat pe www.universuljuridic.ro în data de 2 mai 2018.

²¹ Conform art. 144 alin. (2) C. civ. prevede că: „*Tutorele nu poate, fără avizul consiliului de familie și autorizarea instanței de tutelă, să facă acte de înstrăinare, împărțeală, ipotecare ori de grevare cu alte sarcini reale a bunurilor minorului, să renunțe la drepturile patrimoniale ale acestuia, precum și să încheie în mod valabil orice alte acte ce depășesc dreptul de administrare.*”

²² În literatura de specialitate s-a apreciat faptul că în materia întreținerii, caracterul gratuit reprezintă excepția (a se vedea, în acest sens, F. Moțiu, *op. cit.*, p. 350)

²³ Art. 988 C. civ. prevede că: „(1) *Cel lipsit de capacitate de exercițiu sau cu capacitate de exercițiu restrânsă nu poate dispune de bunurile sale prin liberalități, cu excepția cazurilor prevăzute de lege.* (2) *Sub sancțiunea nulității relative, nici chiar după dobândirea capacității depline de exercițiu persoana nu poate dispune prin liberalități în folosul celui care a avut calitatea de reprezentant ori ocrotitor legal al său, înainte ca acesta să fi primit de la instanța de tutelă descărcare pentru gestiunea sa. Se exceptează situația în care reprezentantul ori, după caz, ocrotitorul legal este ascendentul dispunătorului*” coroborat cu art. 144 alin. (1) C. civ.: „*Tutorele nu poate, în numele minorului, să facă donații și nici să garanteze obligația altuia. Fac excepție darurile obișnuite, potrivite cu starea materială a minorului.*”

²⁴ C. Macovei, *Contracte civile*, Ed. Hamangiu, București, 2006, p. 313.

²⁵ Spre exemplu, în opinia noastră sunt relevante în acest sens art. 514 alin. (1), 527 alin. (2), art. 528, art. 529, art. 530 C. civ. Cu toate acestea, aceste norme vor putea fi folosite de către instanța judecătorească numai în lipsa unor clauze contractuale exprese și numai în măsura în care nu există o suprapunere legislativă cu dispozițiile speciale din materia contractului de întreținere. Tot în sensul necesității operațiunii de interpretare a contractului, a se vedea C.A. Iași, decizia civilă nr. 1384 din 6 octombrie 1999, publicată în *Jurisprudența Curții de Apel Iași în materie civilă pe anul 1999*, pp. 53-54.

În toate cazurile însă, constituirea unei obligații convenționale de întreținere trebuie să rezulte din cuprinsul unui act juridic autentic, sub sancțiunea nulității absolute, în conformitate cu prevederile art. 2.255 C. civ.²⁶. În consecință, apreciem alături de alți autori că întreținerea este un contract solemn²⁷.

2.2. Caracterele obligației de întreținere

Obligația de întreținere convențională prezintă anumite caractere juridice, care îi conferă specificitate. Examinarea acestor caracteristici este deosebit de importantă în special în cazurile în care se ridică problema calificării juridice corecte a unei operațiuni contractuale. Astfel, în absența caracteristicilor specifice, se va putea concluziona că actul juridic nu este un contract de întreținere, ci o altă operațiune.

Pentru a putea califica un anumit contract ca fiind de întreținere, este necesar ca obligația de întreținere să întrunească, în mod cumulativ, următoarele caracteristici:

a) *Caracterul de durată* – obligația de întreținere în special și contractul de întreținere în general sunt construcții contractuale afectate de modalități²⁸. În concret, obligația de întreținere va fi întotdeauna o obligație afectată de termen²⁹, fie că termenul este unul anume determinat prin contract sau contractul este viager. Necesitatea existenței unui termen este chiar de esența obligației de întreținere și este prevăzută expres în chiar partea finală a art. 2.254 C. civ.: „*pentru o anumită durată*”.

Totodată, legea stabilește și modalitățile de determinare ale duratei termenului. Astfel, în principal stabilirea termenului este apanajul părților, care îl pot indica în cuprinsul contractului³⁰. În lipsa unei astfel de mențiuni, stabilirea termenului se va face prin aplicarea regulilor supletive³¹ prevăzute de alin. (2) din art. 2.254 C. civ.³². Astfel, în lipsa unei convenții, întreținerea are caracter viager, adică obligația subzistă până la decesul beneficiarului întreținerii³³.

Modalitatea de reglementare s-a bazat pe experiența practică, deoarece în jurisprudență s-a observat faptul că într-o majoritate covârșitoare, contractele de întreținere sunt încheiate pe toată durata vieții beneficiarului și nu cu caracter temporar. De altfel, și în opinia noastră scopul întreținerii, mai ales atunci când contraprestația presupune transferul dreptului de proprietate asupra unui imobil, este tocmai asigurarea întreținerii pentru tot restul vieții creditorului.

²⁶ Art. 2225 C. civ.: „*Contractul de întreținere se încheie în formă autentică, sub sancțiunea nulității absolute*”. Cu toate că textul de lege se referă numai la forma „contractului”, apreciem că forma este îndeplinită și dacă întreținerea este constituită prin testament, acesta fiind fie un act autentic notarial, fie un testament olograf, care este asimilat de lege forme autentice.

²⁷ I. Nicolae, *Scurte considerații asupra contractului de întreținere*, în Revista Universul Juridic, nr. 6 din 2017. Spre deosebire de reglementarea actuală, în practica instanțelor aferentă vechiului cod civil s-a reținut valabilitatea contractului de întreținere chiar în formă consensuală (în acest sens a se vedea C.Ap. Cluj, s.civ., dec. civ. nr. 528 din 14.03.2001, în Pandectele Române nr. 2/2002, pp. 131-133).

²⁸ G.V. G. Beleniuc, *op. cit.*, p. 93.

²⁹ În acest sens, a se vedea I. Dogaru, E.G. Olteanu, L.B. Săuleanu, *Bazele dreptului civil. Contracte speciale*, Ed. C.H. Beck, București, 2009, p. 1936 și jurisprudența citată.

³⁰ În această situație în contract fie va fi indicată o anumită durată de timp, fie va fi prevăzut în mod expres caracterul viager.

³¹ Cu privire la caracterul supletiv al normelor care reglementează întreținerea, a se vedea și I. Urs, *Constituirea și efectele contractului de întreținere în Noul Cod Civil*, în revista Fiat Justitia, nr. 2/2014, p. 6 și p. 63, publicată în R.F.J. nr. 2/2014. În opinia noastră, contractul de întreținere este reglementat deopotrivă de norme supletive și de norme imperative. Cu titlu de exemplu de norme imperative, menționăm interdicția de cedare a dreptului de întreținere precum și conținutul minimal al obligației de întreținere prevăzut de art. 2.357 alin. (2) C. civ.

³² În literatura de specialitate s-a avansat și ipoteza că în materia contractului de întreținere, legiuitorul a instituit o prezumție absolută de existență a unui termen (a se vedea, în acest sens, V.G. Beleniuc, *op. cit.*, p. 191). Achiesăm și noi la această opinie, în sensul că pentru existența unui contract de întreținere este necesar să existe un termen iar în măsura în care această condiție nu este satisfăcută nu vom fi în prezența unui contract de întreținere.

³³ Decesul este considerat termen deoarece în prezent el este un eveniment sigur ca realizare, dar incert ca moment.

b) *Caracterul aleatoriu* – obligația de întreținere are un caracter aleatoriu³⁴, prin prisma faptului că la momentul încheierii contractului, întinderea sa nu este cunoscută părților, iar prin acest fapt părțile nu pot prefigura dacă ele vor ieși în câștig sau în pierdere după executarea contractului³⁵. Astfel, potrivit art. 1.173 alin. (2) C. civ.: „este aleatoriu contractul care, prin natura lui sau prin voința părților, oferă cel puțin uneia dintre părți șansa unui câștig și o expune totodată la riscul unei pierderi, ce depinde de un eveniment viitor și incert.”

Elementul aleatoriu în contractul de întreținere vizează cel puțin două aspecte³⁶. În primul rând, la momentul încheierii contractului părțile nu își pot prefigura și nici nu pot anticipa cu exactitate întinderea temporală a obligației de întreținere³⁷. Deoarece obligația trebuie executată pe toată durata vieții beneficiarului întreținerii, care este un eveniment incert ca moment³⁸, debitorul întreținerii poate fie să înregistreze o pagubă, dacă valoarea capitalului este inferioară valorii cumulate a întreținerii pe toată perioada vieții creditorului, fie să înregistreze un câștig, dacă valoarea totală a întreținerii prestate este inferioară valorii capitalului. Sub acest aspect, apreciem că întreținerea are un element aleatoriu principal³⁹.

În al doilea rând, caracterul aleatoriu al contractului rezidă în conținutul activității de întreținere⁴⁰. În aceste cazuri, suntem în prezența unor elemente aleatorii secundare⁴¹. Astfel, deoarece întreținerea trebuie prestată pentru o anumită durată, pot apărea diferite schimbări în starea beneficiarului. Spre exemplu, acesta poate contracta o anumită boală care va trebui tratată. Sub acest aspect, caracterul aleatoriu se păstrează indiferent dacă întreținerea se stabilește pentru o durată determinată sau determinabilă⁴², în ceea ce privește elementul alea secundar.

Caracterul aleatoriu este deosebit de important atât în ceea ce privește valabilitatea contractului, deoarece acesta nu va putea fi anulat pe temeiul leziunii⁴³. Similar, caracterul aleatoriu justifică și păstrarea contractului în ființă chiar și în acele situații în care întreținerea devine mult mai oneroasă decât preconizările inițiale ale întreținătorului, chiar dacă bunul transmis în schimbul întreținerii a pierit⁴⁴.

d) *Caracterul irevocabil al întreținerii* – această trăsătură reprezintă o consecință firească a caracterului aleatoriu al întreținerii. Odată încheiat, debitorul întreținerii va fi obligat să presteze toate activitățile necesare pentru asigurarea traiului întreținutului, indiferent dacă valoarea acestora ajunge sau nu să depășească valoarea capitalului pe care l-a încasat la încheierea contractului⁴⁵. Prin urmare, onerozitatea, chiar excesivă, a activității de întreținere nu va constitui o cauză care să justifice neexecutarea obligației

³⁴ Pentru opinia conform căreia întreținerea are un caracter aleatoriu numai în acele situații în care este constituită prin acte cu titlu oneros, a se vedea Fl. A. Baias, E. Chelaru, R. Constantinovici, I. Macovei (coord.), *Noul Cod civil. Comentariu pe articole. At. 1 -2.664*, Ed. C.H. Beck, București, 2012, pp. 2200-2201.

³⁵ F. Moțiu, *op. cit.*, p. 351; M-M. Pivniceru, *Contractul de întreținere. Practică judiciară*, Ed. Hamangiu, București, p. 4; C. Macovei, *Contracte civile*, Ed. Hamangiu, 2006, p. 308, nota de subsol 3.

³⁶ În acest sens, a se vedea I.C.C.J., s. civ. și de prop. Int., dec. nr. 2978/2011, disponibilă pe www.scj.ro.

³⁷ În contractul de întreținere, acesta este dat de durata de viață a credentierului, nu de valoarea ratelor întreținerii.

³⁸ C.S.J., s. civ., dec. nr. 12/1991, în *Doctrina și jurisprudența României 1989-1994*, p. 216.

³⁹ A se vedea, în acest sens, și V.G. Beleniuc, *op. cit.*, 193.

⁴⁰ V.G. Beleniuc, *op. cit.*, p. 189 precum și nota de subsol 1.

⁴¹ *Id.*, p. 193.

⁴² În ceea ce privește aceste costuri suplimentare aferente situațiilor extraordinare care pot apărea pe parcursul executării întreținerii, în literatura de specialitate recentă s-a avansat opinia conform căreia acestea vor trebui suportate de către debitorul întreținerii numai în măsura în care puteau fi suportate de întreținut și potrivit cu starea sa socială anterioară (V.G. Beleniuc, *op. cit.*, p. 247). Pentru o opinie contrară, în sensul că dacă întreținerea este stipulată pentru o durată determinată, contractul nu mai este unul aleatoriu, a se vedea F. Moțiu, *op. cit.*, p. 351, nota de subsol 2 și O. Puie, *Tratat de contracte civile*, vol. II, Ed. Universul Juridic, București, 2017, p. 886.

⁴³ Conform art. 1.224 C. civ. În același sens, a se vedea și F. Moțiu, *op. cit.*, p. 351.

⁴⁴ Prin excepție, opinăm că impreviziunea, astfel cum este reglementată de art. 1.271 C. civ., își poate găsi aplicarea și în materia contractului de întreținere, în acele situații excepționale în care executarea contractului de întreținere devine extrem de oneroasă.

⁴⁵ G-V. G. Beleniuc, *op. cit.*, p. 195.

de întreținere. Similar, nici creditorul întreținerii nu va putea renunța la contract în situația în care, pe parcursul executării, realizează că valoarea întreținerii pe care este îndreptățit să o primească este mult inferioară sau nu justifică valoarea capitalului pe care l-a înstrăinat.

Cu toate acestea, irevocabilitatea este o trăsătură care se aplică numai *inter partes*. În ceea ce privește revocarea contractului de către terți, legea reglementează expres o astfel de posibilitate. Astfel, potrivit art. 2.260 alin. (1) C. civ.: „*Contractul de întreținere este revocabil în folosul persoanelor cărora creditorul întreținerii le datorează alimente în temeiul legii dacă, prin efectul contractului, el s-a lipsit de mijloacele necesare îndeplinirii obligației de a asigura alimentele*”. În opinia noastră, acest text de lege reprezintă o aplicare particulară a cauzei contractului de întreținere, care constă în existența unei stări de nevoie a debitorului, la momentul încheierii contractului. În măsura în care acest contract are alt scop, precum fraudarea creditorilor întreținutului, contractul va putea fi anulat sau revocat.

c) *Caracterul succesiv al întreținerii* – obligația de întreținere se execută succesiv. Întreținătorul se obligă astfel la o activitate cu caracter curent⁴⁶, caracterizată prin periodicitate și prin adaptabilitate⁴⁷. Obligația de întreținere presupune o puternică componentă de cooperare pe parcursul executării sale. Părțile contractante sunt datoare ca pe toată durata executării contractului să se informeze reciproc despre orice eveniment relevant pentru executarea întreținerii⁴⁸. În măsura în care acestea nu informează cealaltă parte, în opinia noastră fie vor putea fi ținute răspunzătoare pentru prejudiciile cauzate fie nu vor putea reclama diferite pretenții. Similar, neexecutarea obligației de întreținere, chiar și pentru o scurtă perioadă, poate duce la desființarea contractului⁴⁹.

d) *Obligația de întreținere se execută în natură* – astfel, ceea ce întreținutul urmărește este să i se asigure elementele materiale ale existenței, în natură: haine, alimente, produse de întreținere, menaj etc.⁵⁰. Întreținerea își pierde valoarea în situația în care în locul prestațiilor în natură, întreținutul primește diferite sume de bani pentru a-și procura el mai departe produsele necesare traiului⁵¹. Această concluzie reiese chiar din dispozițiile art. 2.262 C. civ., care tratează problematica imposibilității executării în natură a obligației de întreținere.

Prin excepție, întreținerea poate consta și în remiterea unei sume de bani, ca alternativă la întreținerea în natură⁵². Astfel, conform art. 2.261 alin. (1) C. civ. „*dacă prestarea sau primirea în natură a întreținerii nu mai poate continua din motive obiective sau dacă debitorul întreținerii decedează și nu intervine o înțelegere între părți, instanța judecătorească poate să înlocuiască, la cererea oricăreia dintre părți, fie și numai temporar, întreținerea în natură cu o sumă de bani corespunzătoare*.” Prin urmare, premisa acestei modificări contractuale este ca pe parcursul executării contractului de întreținere să intervină o situație obiectivă, cu caracter excepțional, a cărei soluționare poate fi numai schimbarea modului de executare a obligației de întreținere.

Această schimbare poate fi prilejuită fie de decesul debitorului întreținerii, fie dintr-un alt motiv obiectiv (spre exemplu: deplasarea obligatorie a debitorului întreținerii într-o altă țară pentru o anumită perioadă; imposibilitatea temporară cauzată de boală; implicarea într-un accident al debitorului întreținerii etc).

⁴⁶ D. Chirică, *Tratat de drept civil. Contracte speciale*, vol. I, *Vânzarea și schimbul*, Ed. Hamangiu, București, 2017, p. 127.

⁴⁷ Trib. Vaslui, dec. civ. nr. 908/R/2013, disponibilă pe www.jurisprudenta.com.

⁴⁸ I.C.C.J., s. civ. și de prop. Int., dec. civ. nr. 6943 din 9.12.2004, publicată în *Dreptul*, nr. 2/2006, pp. 262-263.

⁴⁹ Trib. Bistrița-Năsăud, s. civ., dec. civ. nr. 16/2009, disponibilă pe www.Roliii.ro

⁵⁰ I. Dogaru, E.G. Olteanu, L.B. Săuleanu, *op. cit.*, p. 980.

⁵¹ Cu toate acestea, în materia componentei de menaj din activitatea de întreținere, în jurisprudență s-a statuat că întreținătorul își poate îndeplini această obligație prin intermediul unei terțe persoane (C.Ap. Ploiești, s. civ. min. Și fam., dec. nr. 676 din 7.10.2009, disponibilă în *Jurindex*).

⁵² În literatura de specialitate anterioară Noului Cod civil s-a avansat și opinia conform căreia regula executării întreținerii în natură nu este afectată chiar dacă anumite componente ale întreținerii sunt substituite prin remiterea unor sume de bani (D. Macovei, M.S. Striblea, *Drept civil. Contracte. Succesiuni*, Ed. Junimea, Iași, 2002, p. 112; F. Moțu, *op. cit.*, 352).

e) *Caracterul personal* – întreținerea este un contract încheiat *intuitu personae*. Astfel, încheierea sa este condiționată atât de persoana creditorului, cât și de persoana debitorului întreținerii⁵³. Totodată, caracterul personal conduce la ideea că activitatea de întreținere presupune faptul personal al întreținătorului⁵⁴. *De lege lata*, această trăsătură este prevăzută în mod expres de către art. 2.259 C. civ.⁵⁵

În ceea ce privește caracterul personal al contractului din perspectiva creditorului întreținerii, amintim faptul că, în opinia noastră, una dintre condițiile pentru încheierea valabilă a contractului de întreținere este starea de nevoie a creditorului întreținerii⁵⁶. Această stare de nevoie conferă particularitate persoanei întreținute deoarece în absența acestor lipsuri, nu s-ar mai regăsi cauza sa la încheierea unui astfel de contract. Scopul pentru care întreținutul încheie contractul de întreținere este întocmai obținerea întreținerii, deoarece nu se mai poate îngriji singur de acest aspect al vieții sale. Prin urmare, în lipsa unei stări de nevoie, contractul de întreținere va putea fi anulat⁵⁷ pentru lipsă de cauză sau cauză ilicită ori imorală.

În ceea ce privește persoana întreținătorului, caracterul personal este unul și mai pregnant⁵⁸. Astfel, datorită specificului obligației de întreținere⁵⁹, în care putem include: petrecerea unei perioade însemnate de timp cu întreținutul, menaj⁶⁰, îngrijirea corporală a întreținutului⁶¹ etc., între cele două părți contractante trebuie să existe o relație de încredere. Numai dacă întreținutul are încredere în persoana întreținătorului va fi de acord cu încheierea contractului de întreținere. Totodată, în opinia noastră, creditorul întreținerii trebuie să resimtă o stare de confort față de întreținător, să aprecieze compania acestuia și să poată relaționa în mod armonios cu acesta.

Din acest considerent, apreciem că o persoană juridică nu ar putea fi parte în contractul de întreținere, datorită caracterului depersonalizat al acestei ficțiuni juridice⁶². Deși persoana juridică este tratată în drept conform denumirii sale, deci ca o *persoană, ca subiect de drept distinct*, în fapt persoana juridică este un concept mult prea abstract pentru a genera încrederea necesară pentru încheierea și executarea unei întrețineri. Chiar și într-o astfel de situație ipotetică, persoana juridică își va executa obligațiile prin intermediul unei persoane fizice, iar această persoană fizică va putea beneficia de încrederea și confortul creditorului întreținerii.

2.3. Conținutul obligației de întreținere

Obligația de întreținere reprezintă, așa cum am văzut, punctul central al contractului de întreținere, elementul specific care îl distinge față de celelalte contracte reglementate de lege. Ea reprezintă principala îndatorire contractuală așezată în sarcina întreținătorului.

⁵³ C.Ap. Timișoara, s. civ., dec. nr. 2922 din 31.10.2001, citată de F. Moțu, *op. cit.*, p. 357 nota de subsol 2.

⁵⁴ M-M. Pivniceru, *Principalele acțiuni în justiție izvorâte din contractul de întreținere și prescripția extinctivă privitoare la acestea*, în *Dreptul*, nr. 8/2003, pp. 76-84.

⁵⁵ Art. 2.259 Cod Civil: „Caracterul personal al contractului de întreținere nu poate fi invocat de părți pentru a se opune acțiunii în revocarea contractului sau acțiunii oblice introduse pentru executarea sa.”

⁵⁶ Pentru o opinie contrară, a se vedea I. Dogaru, S. Cercel, D.C. Dănișor, *Întreținerea în contextul drepturilor fundamentale*, Ed. Themis, București, 2001, p. 58.

⁵⁷ Cu toate acestea, în practica judiciară s-au reținut ca valabil încheiate și contracte de întreținere încheiate de persoane care nu se aflau într-o stare de nevoie. În acest sens a se vedea C.Ap. Oradea, s. civ., dec. civ. nr. 616 din 15.04.2008, disponibilă în Jurindex).

⁵⁸ Cu toate acestea, apreciem că anumite prestații din conținutul contractului de întreținere pot fi executate și prin intermediul unei alte persoane (în acest sens a se vedea A. Huidu, *Incursiune în contractele aleatorii. Renta viageră și întreținerea*, Ed. Lumen, Iași, 2006, p. 165). Cu toate acestea, apreciem că încredințarea acestor atribuții trebuie să aibă un caracter determinat, specializat și un caracter general. Posibilitatea executării întreținerii prin intermediul unei alte persoane a fost reținută constant și în jurisprudență (T.S., s. civ., dec. nr. 1711/1971, publicată în R.R.D. nr. 9/1971, p. 161; Judecătoria Sectorului 6 București, sent. civ., nr. 3817 din 30 mai 2006, publicată în R.R.J. nr. 1/2009).

⁵⁹ F. Moțu, *Contractele speciale*, ed. VI, Ed. Universul Juridic, București, 2015, p. 330; D. Cionchină, *Drept civil. Contracte speciale*, Ed. Universul Juridic, București, 2012, p. 316.

⁶⁰ C.Ap. Iași, s. civ., dec. nr. 636/1999, publicată pe www.jurisprudența.com.

⁶¹ C.Ap. Cluj, s. civ., dec. nr. 2029/2002, www.jurisprudența.com.

⁶² În același sens, a se vedea și V.G. Beleniuc, *op. cit.*, p. 123-125.

Întreținerea este un concept general, care trebuie percepută într-o manieră cuprinzătoare, care să includă toate situațiile și prestațiile care pot apărea în fapt⁶³. Astfel, obligației de întreținere îi este conferită suplețe și adaptabilitate și prin urmare devine un concept apt să răspundă oricărei stări de fapt, oricărui întreținut și oricăror nevoi care trebuie să îi fie satisfăcute⁶⁴.

Conținutul acestei obligații, sau mai corect spus, conținutul acestei activități este lăsat la latitudinea părților contractante, care au libertatea să stabilească prestațiile la care va fi obligat întreținătorul⁶⁵. Conținutul acestor prestații, lăsate la aprecierea părților, trebuie însă să fie stabilite la un nivel echitabil față de contraprestația achitată de întreținător și de situația socială de care beneficia întreținutul înainte de încheierea contractului, astfel încât să nu constituie o îmbogățire fără justă cauză a întreținutului. Similar, caracterul echitabil semnifică și că întreținutului nu i se poate crea un regim juridic prielnic pentru a se îmbogăți fără justă cauză⁶⁶. În lipsa unor clauze contractuale, activitatea de întreținere va trebui decelată potrivit prevederilor legale.

Deoarece activitatea de întreținere are un caracter complex⁶⁷, pentru decantarea conținutului său concret este necesară o interpretare sistematică a normelor legale aplicabile în materie. Normele cu relevanță în materie sunt cuprinse la art. 2.254 C. civ., fiind vorba despre norma cu caracter general și la art. 2.257 C. civ., în calitate de norme cu caracter special. Astfel, reglementarea obligației de întreținere se realizează așadar pe un dublu nivel. Primul are în vedere un domeniu abstract, destinat să înglobeze întreaga activitate impusă întreținătorului prin contract, iar cel de-al doilea nivel are în vedere explicitarea unei părți minime și obligatorii din conținutul acestui contract. Prin urmare, conținutul activității de întreținere este deopotrivă abstract și concret, unele componente ale întreținerii fiind individualizate legal, în timp ce altele sunt doar reglementate la nivel principal, urmând a fi apreciate în mod concret în fiecare situație.

De plano, conform normei generale, debitorul întreținerii, sau întreținătorul, trebuie să îi asigure întreținutului toate condițiile necesare pentru „întreținere” și „îngrijire”. Cele două noțiuni, deși la o primă vedere sinonime, au în realitate finalitate diferită⁶⁸. Întreținerea cuprinde în principal acele activități necesare pentru asigurarea existenței fizice a întreținutului. De cealaltă parte, îngrijirea cuprinde acele activități care exced palierului îngrijirii fizice și intră în domeniul îngrijirii psihice sau spirituale⁶⁹. Bunăoară, întreținătorul va fi dator să se îngrijească atât de confortul fizic al întreținutului, cât și de confortul lui psihic.

În primul rând, în conținutul obligației de întreținere intră acele îndatoriri cu caracter alimentar⁷⁰. Aceste prestații se referă la aspectele materiale esențiale: hrană, îmbrăcăminte, menaj și o locuință corespunzătoare pentru a trăi. Aserțiunea este susținută și de practica judiciară, instanța supremă dispunând că în noțiunea de întreținere trebuie înglobate aspecte materiale, precum asigurarea îmbrăcămintii, a hranei și a medicamentelor⁷¹. *De lege lata*, aceste prestații sunt expres prevăzute de art. 2.259 C. civ.: „debitorul este obligat în special să asigure creditorului hrană, îmbrăcăminte, încălțăminte, menaj, precum și folosința unei locuințe corespunzătoare. Întreținerea cuprinde, de asemenea, îngrijirile și cheltuielile necesare în caz de boală.”

Aceste obligații au caracter de rezultat. Astfel, întreținătorul este ținut să atingă un anumit rezultat, nefiind suficient numai să încerce să îl obțină⁷². În acest sens, putem spune că întreținătorul trebuie să atingă

⁶³ O. Puie, *op. cit.*, p. 876.

⁶⁴ A se vedea Trib Vaslui, dec. civ. nr. 908/R/2013, disponibilă pe www.jurisprudenta.com.

⁶⁵ F. Moțiu, *Contractele speciale. Curs universitar*, ediția V, Ed. Universul Juridic, București, 2014, p. 321.

⁶⁶ Titus Prescure, în același sens, a se vedea T. Prescure, *Curs de contracte speciale*, Ed. Hamangiu, București, 2012.

⁶⁷ În acest sens, a se vedea și F. Moțiu, *op. cit.*, p. 352; I.C.C.J., s. civ. și de prop. Int., dec. civ. nr. 1918 din 10.03.2005, publicată în *Dreptul*, nr. 4/2006, pp. 279-280.

⁶⁸ Pentru dezvoltări, a se vedea V.G. Beleniuc, *op. cit.*, pp. 245-246.

⁶⁹ În același sens, a se vedea V. G. Beleniuc, *op. cit.*, p. 221. Subliniem faptul că autorul citat are o altă explicație în ceea ce privește explicarea îngrijirilor de ordin spiritual pe care debitorul întreținerii trebuie să le îndeplinească.

⁷⁰ V.G. Beleniuc, *op. cit.*, p. 205.

⁷¹ C.A. Oradea, s. civ. mixtă, dec. nr. 616/2008R din 15 aprilie 2008, disponibilă pe www.legeaz.net.com.

⁷² În acest sens, a se vedea și G. Boroi, M.-M. Pivniceru, C.A. Angheliescu, D.N. Dumitru, B. Nazat, I. Nicolae, T. Nicolae, T. Rădulescu, T.-V. Rădulescu, *Fișe de drept civil. Partea generală. Persoane. Drepturi reale principale. Obligații. Contracte. Succesiuni. Familie*, Ed. Hamangiu, București, 2016, pp. 20-21.

un rezultat general, concretizat în asigurarea unui standard de viață obiectiv, care să îi permită întreținutului să supraviețuiască. Cu toate acestea, modalitățile prin care sunt obținute aceste rezultate nu sunt irelevante, deoarece, în opinia noastră, debitorul întreținerii este ținut să asigure un rezultat special⁷³.

Rezultatul special constă în faptul că nu este suficient ca prestațiile întreținătorului să fie corespunzătoare din perspectivă materială, ci trebuie ca ele să corespundă și standardului de viață anterior al întreținutului⁷⁴. Acest standard va trebui apreciat *in concreto*, în funcție de un ansamblu de elemente, precum: profesia, pasiunile, nivelul de cultură⁷⁵ etc. Spre exemplu, întreținătorul nu își va executa conform obligațiile, dacă asigură întreținutului două seturi de îmbrăcăminte pentru fiecare săptămână, dacă anterior încheierii contractului garderoba uzuală aferentă unei săptămâni număra douăzeci de piese vestimentare sau dacă îmbrăcăminte furnizată nu corespunde anotimpului⁷⁶. Similar, obligația întreținătorului nu va fi îndeplinită dacă mâncarea furnizată de acesta se bazează numai pe produse care nu necesită preparare sau „hrană rece” dacă anterior contractării, întreținutul era obișnuit cu mâncare gătită în fiecare zi⁷⁷ sau dacă, deși anterior contractării, creditorul locuia într-un apartament de lux, ulterior el fiind forțat să trăiască într-o garsonieră modestă sau, deși îi este asigurată o locuință echivalentă cu cea veche, întreținătorul nu se îngrijește de plata utilităților⁷⁸.

Activitatea de întreținere trebuie executată atât în perioada în care întreținutul este sănătos, cât și atunci când starea sa de sănătate s-a deteriorat. Astfel, chiar dacă părțile nu și-au stabilit prin contract cum vor reacționa în cazul în care, pe parcursul executării contractului, intervine o anumită situație de fapt (precum contractarea unei boli de către întreținut), întreținerea va continua, prin prisma caracterului său aleatoriu. În acest sens, sfera obligațiilor întreținătorului se va extinde, el fiind dator să acopere și aceste situații, precum o persoană prudentă și diligentă.

În al doilea rând, în conținutul activității de întreținere intră și acele îndatoriri cu privire la spiritul persoanei întreținute⁷⁹. Astfel, întreținătorul este dator să îi asigure creditorului și confortul psihic, nu doar subzistența fizică. Cu titlu de exemplu, opinăm că în sfera acestui tip de îngrijire regăsim obligații precum: achiziționarea de cărți sau reviste, abonament de internet⁸⁰, efectuarea de activități recreative, purtarea de dialog și petrecutul timpului împreună⁸¹, consiliere psihologică etc.

În ceea ce privește această categorie de obligații, apreciem că ea se subsumează obligațiilor de mijloace. Distanța dintre cele două categorii de obligații rezidă în faptul că, în cazul activității subsumate confortului psihic, tot ceea ce poate face întreținătorul este să asigure premisele acestui confort, nu și rezultatul⁸². Existența sau nu a confortului psihic rămâne un element aflat la latitudinea exclusivă a între-

⁷³ În ceea ce privește criteriile care trebuie avute în vedere în diferențierea obligațiilor de mijloace de cele de rezultat, a se vedea și F.I.A. Baias, E. Chelaru, R. Constantinovici, I. Macovei, *Noul Cod civil. Comentariu pe articole. Art. 1-2.664*, Ed. Universul Juridic, București, 2012, p. 1210.

⁷⁴ În opinia noastră, existența acestui rezultat special derivă din interpretarea art. 2.257 C. civ., care prevede că felul și întinderea activității de întreținere trebuie stabilită în funcție de condiția socială anterioară a creditorului. Totodată, reamintim faptul că acest rezultat special trebuie avut în vedere la operațiunea de stabilire a activității de întreținere în măsura în care părțile nu au detaliat sau au detaliat în mod insuficient conținutul contractului. În același sens, a se vedea și L. Stănculescu, *op. cit.*, p. 451.

⁷⁵ I. Urs, *op. cit.*, p. 64.

⁷⁶ V. G. Beleniuc, *op. cit.*, p. 222.

⁷⁷ În sensul că în conținutul obligației de a asigura hrana întreținutului intră și obligația de a o prepara, a se vedea V.G. Beleniuc, *op. cit.*, p. 221; T.S., s. civ., dec. nr. 1588/1987; C.S.J., s. civ., dec. nr. 2462/1992, publicată în Dreptul nr. 10-11/1993, p. 10.

⁷⁸ R. Motica, F. Motiu, *op. cit.*, p. 346.

⁷⁹ C.Ap. Iași, s. civ., dec. nr. 1618/1999, disponibilă la www.jurisprudenta.com.

⁸⁰ V.G. Beleniuc, *op. cit.*, p. 243.

⁸¹ În ceea ce privește o consacrare pe cale jurisprudențială a componentei psihologice, a se vedea C.Ap. Cluj, s. civ., de muncă și asig. soc. pt. min. și fam., dec. civ. nr. 1129 din 22.05.2008, disponibilă în Jurindex.

⁸² Pentru o distincție mai amănunțită între obligațiile de mijloace și obligațiile de rezultat, a se vedea comentariul aferent art. 1.482 C. civ. cuprins în F.I.A. Baias, E. Chelaru, R. Constantinovici, I. Macovei, *op. cit.*, pp. 1209-1210.